

Τοῖς Ἐλλογιμωτάτοις καθηγηταῖς κυρίοις Χρήστῳ Καρακόλῃ, Προέδρῳ, καὶ Γεωργίῳ Στριλιγκᾷ, Γενικῷ Γραμματεῖ τοῦ Πανελληνίου Θεολογικοῦ Συνδέσμου «ΚΑΙΡΟΣ», τέκνοις τῆς ἡμῶν Μετρούπολεως ἐν Κυρίῳ ἀγαπητοῖς, χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ Θεοῦ.

Μέ πολλήν χαρὰν ἀποστέλλομεν πρὸς ὑμᾶς τὸν παρόντα χαιρετισμὸν διὰ νὰ ἀναγνωσθῇ κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς 5ης Πανελληνίου Συναντήσεως Θεολόγων τοῦ Πανελληνίου Θεολογικοῦ Συνδέσμου «ΚΑΙΡΟΣ», ἐπαινοῦντες ὑμᾶς ἐν ταυτῷ διὰ τὴν ἐπιλογὴν τοῦ θέματος «Ἡ εὐθύνη τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας γιὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὴ δικαιοσύνη στὸν κόσμον», ὡς ἀντικειμένον τῆς Συνάξεώς σας.

Σήμερον, ἡ ἀξιοπρέπεια τῶν θρησκευτῶν κρίνεται ἀπὸ τὴν συμβολὴν των ἢ μὴ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς εἰρήνης. Αἱ θρησκείαι δύνανται νὰ διχάσων καὶ νὰ φανατίσων, νὰ ὀδηγήσων εἰς βιαίας πολιτισμικὰς συγκρούσεις. Δύνανται ὅμως καὶ νὰ ἡμερώσων τὸν ἄνθρωπον, νὰ ἐνδυναμώσων τὸν ἀγῶνα διὰ δικαιοσύνην καὶ εἰρήνην, νὰ προωθήσων τὴν διαπολιτισμικὴν ἐπικοινωνίαν καὶ τὸν διάλογον. Εἰς τὴν Διακήρυξιν τῶν Βρυξελλῶν (20-12-2001), ὀλίγον μετὰ τὰς τρομοκρατικὰς ἐπιθέσεις τῆς 11ης Σεπτεμβρίου 2001, ἀπορρίπτεται ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ θρησκεία ὀδηγεῖ εἰς ἀναπόφευκτον «σύγκρουσιν τῶν πολιτισμῶν».

Δέν ὑπάρχουν αὐτοματισμοὶ εἰς τὸν χῶρον τῆς εἰρήνης. Ἡ εἰρήνη δέν εἶναι αὐτονόητον ἀποτέλεσμα τῆς ἀνόδου τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, τῆς πολιτιστικῆς ἀναπτύξεως ἢ τῆς προόδου τῆς ἐπιστήμης. Εἶναι οὐτοπικόν νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ σύγχρονος πλανητικὴ κοινωνία θὰ ἀποκτήσῃ συνοχὴν διὰ μέσου τῆς παγκοσμιοποιήσεως καὶ τοῦ διαδικτύου. Ἡ εἰρήνη δέν εἶναι ποτέ *factum*, ἀλλὰ πάντοτε *faciendum*, ἀπαιτεῖ ἀδιάκοπον ἀγῶνα, εἶναι ἀτελεύτητον καθῆκον. Πάντοτε δέ συνδέεται μετὰ τὴν δικαιοσύνην, ἡ ὁποία εἶναι *conditio sine qua non* διὰ τὴν θεμελίωσιν καὶ τὴν καρποφορίαν τῆς.

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ὁ σεβασμὸς τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου προβάλλεται ὡς συγκεκριμενοποίησις τοῦ περιεχομένου τῆς εἰρήνης. Ἦδη εἰς τὰς πρώτας διακηρύξεις των κατὰ τὸ δευτερον ἡμισυ τοῦ 18ου αἰῶνος τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου εἶχον εἰρηνοποιητικὴν κατεύθυνσιν, ἡ ὁποία εὔρε σαφὴ καὶ ὠλοκληρωμένην ἔκφρασιν εἰς τὸν Χάρτην τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν καὶ τὴν Οἰκουμενικὴν Διακήρυξιν τῶν Δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἀμέσως μετὰ τὸν καταστροφικὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον.

Εἶναι γνωστὴ ἡ θέσις τοῦ θανόντος κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος καθηγητοῦ Hans Küng διὰ τὸ «παγκόσμιον ἠθος (*Weltethos*), τὸν κανονιστικὸν κορμὸν κοινῶν ἀξιών διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, μετὰ τὸν ὅποιον συνδέεται αὕτη αὕτη ἡ ἐπιβίωσις τῆς. Ἰδιαιτέραν εὐθύνην διὰ τὴν διαμόρφωσιν καὶ οἰκείωσιν τοῦ παγκοσμίου ἠθους ἔχουν αἱ θρησκείαι, ἄνευ τῆς συμβολῆς τῶν ὁποίων εἶναι ἀνέφικτος ἡ παγκόσμιος εἰρήνη. Κατὰ τὸν H. Küng, τὸ παγκόσμιον ἠθος προσφέρει «ἠθικὸν θεμέλιον» εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, τροφοδοτεῖ καὶ στηρίζει τὴν λειτουργίαν των ὑπὲρ

της δικαιοσύνης και της ειρήνης. Και η Μετριοτής ημών πιστεύει ότι η ειρήνη των λαών είναι ανέφικτος άνευ της ειρηνεύσεως των θρησκευίων, ή όποία διαβαίνει διά του διαθρησκειακού διαλόγου και της συνεργασίας των ένώπιον των συγχρόνων μεγάλων παγκοσμίων προβλημάτων. Θεωρούμεν επίσης ότι αί μεγάλοι θρησκευτικοί παραδόσεις είναι ταμειυτήρες ύψηλών πνευματικών και άνθρωπιστικών αξιών.

Και η Όρθόδοξος Εκκλησία καλείται σήμερα να αναπτύξη τό ειρηνοποιητικό δυναμικό της ζωής και της διδασκαλίας της. Τά τρία κείμενα της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου (Κρήτη, 2016), ή «Αποστολή της Όρθοδόξου Εκκλησίας εις τόν σύγχρονον κόσμο», ή «Εγκύκλιος» και τό «Μήνυμα» της Συνόδου, αποτελούν έκφραση της αυτόσυνειδησίας μιᾶς Εκκλησίας, διά τήν όποίαν ή πιστότης εις τήν παράδοσιν της αποτελεί πηγήν εμπνεύσεως διά τήν εγκόσμιο καλήν μαρτυρίαν της, διά τήν παρέμβασιν της ύπέρ της δικαιοσύνης, της ειρήνης και της καταλλαγής. Η Εκκλησία προσφέρει εις τόν κόσμο, ως θεοκινήτως τονίζει ή Σύνοδος της Κρήτης, «ως όδηγόν τό Εύαγγέλιον της Βασιλείας του Θεού, τήν έλπίδα και βεβαιότητα ότι τό κακό, υπό οίανδήποτε μορφήν, δέν έχει τόν τελευταίον λόγον εις τήν ιστορίαν και δέν πρέπει να άφεθη να κατευθύνη τήν πορείαν της» (Η άποστολή της Εκκλησίας εις τόν σύγχρονον κόσμο, Προοίμιον).

Η Όρθόδοξος Εκκλησία προσεύχεται ύπέρ της ειρήνης της «ύπερεχούσης πάντα νοϋν» (Φιλιπ. δ', 7), αλλά και «ύπέρ της ειρήνης του σύμπαντος κόσμου», συγχρόνως δέ επικροτεί και αγωνίζεται εμπράκτως διά τήν προώθησιν της δικαιοσύνης, της αδελφοσύνης και της αλληλεγγύης μεταξύ των άνθρώπων και «συμπάσχει μεθ' όλων των άνθρώπων, οί όποιοι εις διάφορα μέρη του κόσμου στεροϋνται των αγαθών της ειρήνης και της δικαιοσύνης» (ό. π., Γ', § 3). Εις τήν εποχήν μας, ή δυνατότης κοινωνικών αλλαγών και διαμορφώσεως των θεσμών θέτει τήν Εκκλησίαν άπέναντι εις νέας προκλήσεις. Όπως έχει γραφή, ή Εκκλησία καλείται, όμοϋ μέ τήν συμπαραστάσιν των ένδεών και τήν αγάπην του Καλού Σαμαρείτου, να ένδιαφερθη διά τά αίτια της κοινωνικής άδικίας, «να έκφράσει και να επικαιροποιήσει τήν κοινωνική της ταυτότητα κάτω από τίς νέες πολιτισμικές συνθήκες».

Η θεολογία μας όφείλει να μελετᾶ τόν σύγχρονον πολιτισμόν, να τόν αξιολογή μέ κριτικό πνεϋμα, αλλά και μέ διάθεσιν αξιοποιήσεως των δυνατοτήτων τάς όποίας προσφέρει διά τήν εγκόσμιο μαρτυρίαν της Εκκλησίας, να ύπενθυμίξη ότι τό ανθρώπινο πρόσωπον είναι «ή ύψίστη αξία της εκκλησιαστικής διακονίας», να άνθίσταται εις τάς αντιπερσοναλιστικές δυνάμεις, αί όποίαι λειτουργούν εις βάρος του άληθους συμφέροντος του άνθρώπου. Ο τονισμός της ιερότητος του άνθρωπίνου προσώπου αποτελεί καθοριστικήν συμβολήν εις τόν άγώνα διά τήν προάσπισιν των δικαιωμάτων του άνθρώπου και τήν προαγωγήν ενός πολιτισμού δικαίας ειρήνης. Είμεθα βέβαιοι, ότι τό μήνυμα της Όρθοδόξου θεολογίας έχει παγκόσμιο ένβέλειαν, επειδή άντλεί από τήν ζωήν της Εκκλησίας, του «θαύματος του καινού» έν τῷ κόσμῳ, της προγεύσεως της «άληθεστάτης έλευθερίας» και της «πεπληρωμένης χαράς» της έρχομένης Βασιλείας του Πατρός και του Υίου και του Αγίου Πνεύματος, ένθα «ό

θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγή οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι» (Αποκ. κα', 4).

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, ἐκφράζοντες ἅπαξ ἔτι τὰ συγχαρητήρια τῆς ἡμῶν Μετριότητος πρὸς τὸ Προεδρεῖον καὶ τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου σας, εὐχόμενοι δέ ἐπιτυχῆ κατὰ πάντα διεξαγωγὴν τῆς Συναντήσεως καὶ λυσιτελῆ διὰ τὴν διδακτικὴν ἐργασίαν τῶν θεολόγων καθηγητῶν συμπεράσματα, ἀπονέμομεν πᾶσιν ὑμῖν τὴν Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν καὶ ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς συμμετέχοντας εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ πανδώρου Θεοῦ τῶν θαυμασίων.

βκβ' Αὐγούστου λα'

Ἐπισημασθέντες ὡς ἡμεῖς ἐκφράζοντες ἅπαξ ἔτι τὰ συγχαρητήρια τῆς ἡμῶν Μετριότητος πρὸς τὸ Προεδρεῖον καὶ τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου σας, εὐχόμενοι δέ ἐπιτυχῆ κατὰ πάντα διεξαγωγὴν τῆς Συναντήσεως καὶ λυσιτελῆ διὰ τὴν διδακτικὴν ἐργασίαν τῶν θεολόγων καθηγητῶν συμπεράσματα, ἀπονέμομεν πᾶσιν ὑμῖν τὴν Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν καὶ ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς συμμετέχοντας εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ πανδώρου Θεοῦ τῶν θαυμασίων.